

ЗМІСТ

108 днів Карпатською дугою	7
Від Дунаю до Дунаю: початки	15
Ahoj, Словаччино!	30
Малі Карпати, велика апатія	33
Гей, гей, Іновецькі Карпати	42
Стражовські гори: Майка	57
Малі Фатри: Адріана	66
Оравська Магура: туди, куди не можна	74
Cześć, Польщо!	81
Спіш, Пеніни і знову Словаччина	85
Лемківськими стежками	95
Бещади і знову Словаччина	107
Україна: не йдіть тудоу!	112
Колгосп Боржава	119
Пішконя й полонина Красна: місця сили	124

Не/настоящі німці	127
Свидовець і Чорногора	131
«Якби я був горою, то тільки Говерлою»	134
Bună ziua, Rumunіe!	144
Мармароси водили за носа	148
Роднянські Альпи	154
Келіманські вулкани	160
Запам'ятайте місцевість Гагота	165
Трансильванія — земля секеїв	169
Чотири ковтки води на годину	172
Духи Бучеджі	179
П'ятра-Краюлуй — танці над прірвами	188
Початки Фегерашів	192
На Молдовяну з газом	197
Пісня для ведмедя	202
Заберіть мене звідси!	213
Слово на дорогу	231

108 ДНІВ КАРПАТСЬКОЮ ДУГОЮ

— Скільки можна! — гукнула я в темряву і злякалася власного голосу. Гуду, як у бочку. Захворіла? Шарудіння в кутку стихло. Осоружні миші! Я вкотре перевернулася у вогкому спальнику, шукаючи зручнішої позиції, щоб заснути. Холодно! Згорнулася в найменший клубок, як могла, і думала над тим, куди і як завтра йти.

Притулок Гугу, де ночувала, збудований не так давно. Усередині є фото з історією, де описано, з якою любов'ю будівлю зводили. Зараз це затхле занедбане місце зі сміттям усередині. Не знати, чи був тут хтось цього літа, — довкола все поросло кропивою.

Миші знову зашаруділи. Спочатку тихо, а потім сміливіше. Одну з них я побачила у світлі ліхтарика: красива! Не полівка, світла, з довгим хвостом і блискучими очима. На таку навіть кричати не хочеться. Та мушу виспатися. Збиралася кишнути гучніше, як щось гупнуло об стіну, аж хатина затряслася. Миші затихли. Я принишкла. Двері хати я підперла зсередини грубою колодою та обома трекінговими кийками. Наче надійно. Та сон не йшов...

Настав світанок.

Сірий вересневий день не заохочував до мандрівки. Не хотілося вибиратися з вогкого спальника, байдуже на сміття й мишей. Навіть отака дрібка цивілізації — трохи тепла і дах над головою — робить людину лінивою і слабкою. Змусила себе піднятися і, сидячи далі у спальнику, гріла воду на каву. Треба рушати далі. Не зимуватиму ж я тут, їй-богу!

∞

— Умієш ходити поза шляхами?

— ...

— Відрізнити справжній шлях від стежки, протоптаної звірами?

— ...

— Можеш діяти в аварійній ситуації?

— ...

— Витримаєш кілька днів без зв'язку?

— ...

Рятувальник румунської гірської служби Salvamont на прізвисько Пірат ставив мені запитання, на кожне я ствердно кивала головою. Я зайшла до бази рятувальників порадитися, як краще вибратися з гір Ретезатського національного парку. Притулок Salvamont стояв на моєму шляху, то чому б не послухати досвідчених. Пірат назвався Сашею і спершу кинувся заварювати каву.

— «Лавацца», — гордо тицьнув на кавоварку. — Дуже добра.

— Знаю, бо вдома п'ю таку, — вдячно всміхнулася.

Зараз при мені була остання дрібка іншої, запах якої давно вивітрився, тож і назва не мала значення.

Саша, підливаючи міцний гарячий напій, багато й легко говорив англійською, розпитував звідки й куди йду. Я водила пальцем по карті, яка висіла на стіні притулку рятувальників. Моя мова була сумішшю іспанської, англійської, щіпки румунських слів та активних жестів.

— Хочу йти отак. Тут є дорога?

Мої електронні карти відрізнялися від карт-таблиць, які я бачила при шляхах. Доріг насправді було більше, ніж позначено. А позначених могло не бути. Вихід із виораного льодовиком цирку Ретезатських гір був непростим. Високогірну долину оточували стрімкі стіни. Ночі ставали дедалі холоднішими. Я відчувала, що сповільнююся. Нічого дивного — кількість моїх днів на шляху добиралася до сотні.

— Амбітно! — похвалив Саша. Зиркнув на карту, зв'язав своє довге сиве волосся у хвіст і поставив на стіл сковорідку зі сніданком. — Сідай! Бери хліб. Так ти не підеш, — глянув ще раз на мій маршрут. — Дивись, які чорні хмари. І на завтра прогноз подібний. Іти хребтом нерозумно.

— А отак? — ковзнула я пальцем нижче хребта гірського масиву, лісом до озера й гори Гугу. — З Гугу є шлях, щоб повернутися на хребет?

На моїй карті шляху не було. Саша кивнув: шлях є скрізь. Але цей — без розмітки.

Я вже поснідала традиційною вівсянкою, та тут на сковороді шкварчали лисички, перчик, щось м'ясне... Відмовитися нереально.

— Умієш ходити поза шляхами? — знову почав своєї Саша-Пірат.

У Румунії заплутана система маркування шляхів: різнокольорові геометричні позначки, зрозуміти при-

значення яких складно. Не раз я стояла перед знаком, який означав дорогу, а натомість бачила густі зарослі, яких не взяв би й мачете. Ходила шляхами без розмітки не один день, тож зараз ствердно дакала румунською у відповідь на запитання рятувальника.

Пірат закінчив зі сніданком, рештки їжі кинув крукам, що крукали над нами, випив мій келишок Captain Morgan, наказав записати номер його телефону, взяти його рюкзак і йти слідом.

Дивно навантажена, я йшла непевним кроком по слизькому камінні, не розуміючи куди. Але несподіванка — паркінг! За кермо білого авто сів Сашин син, неговіркий юнак, який досі тільки слухав нашу розмову. Я мимоволі милувалася сильними руками молодого хлопця, який упевнено тримав автівку на слизькій дорозі понад урвищами. От наївна! Я бачила синю смужку на карті й тішилася, що весь день матиму воду без проблем. Зараз боялася навіть глянути вниз, де звивалася річка. Утім, води не бракувало. Вперіщив дощ. Я дивилася крізь залиту водою шибку на мокрий темний ліс.

— Це ведмежий ліс, ще ним натішишся, — зареготав Саша. Висадив мене на немаркованому повороті й махнув рукою: — Туди!

— А там ведмеді є? — не знати нащо спитала я. У Румунії ведмеді є скрізь. Як гори. Як оцей дощ.

— Побачиш! — хлопці весело помахали мені на прощання. А я зрозуміла, що опинилася там, де не планувала.

Куртка зрадливо промокала. До притулку, тобто кабани Ґуґу, як сказав Пірат, недалеко — чотири години дороги. Дороги без дороги.